

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра міжнародних комунікацій та політичного аналізу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 17.10. 2018 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Методологія та організація наукових досліджень в галузі

Підготовки	магістра
галузь знань	12 Інформаційні технології
спеціальність	124 Системний аналіз
освітня програма	«Консолідована інформація»

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень в галузі» підготовки магістра, галузь знань 12 «Інформаційні технології», спеціальності 124 «Системний аналіз», освітньої програми «Консолідована інформація».

Розробник: доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу, проректор з наукової роботи та інновацій СНУ імені Лесі Українки **Бояр А. О.**

Рецензент: доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу СНУ імені Лесі Українки **Тихомирова Є. Б.**

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу

протокол № ____ від _____ 2018 р.

Завідувач кафедри: _____ (Митко А.М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету міжнародних відносин протокол № ____ від _____ 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (Романюк Н.І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	галузь знань 12 «Інформаційні технології», спеціальність 124 «Системний аналіз», освітня програма «Консолідована інформація», магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 5
		Семестр 9
		Лекції 0 год.
		Практичні (семінарські) 44 год.
		Самостійна робота 68 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: 9-й семестр - залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Вивчення навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень в галузі» передбачає вивчення студентами основ методології науково-дослідної діяльності, а також засвоєння студентами організації науково-дослідної роботи та методики підготовки і оформлення наукових робіт тощо. Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень у галузі» є формування у студентів знань і навичок щодо методології та методик організації наукових досліджень, а також оформлення та промоцію своїх наукових напрацювань (наукового продукту) та їх оприлюднення і кінцеву реалізацію. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень у галузі» є формування у студентів комплексу знань щодо можливостей і механізмів оформлення, представлення, просування і популяризації власного наукового продукту в Україні та світі, управління науковими проектами на усіх етапах їх життєвого циклу, вироблення у студентів відповідних практичних навичок.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми студенти повинні:

знати:

- технології розробки програми наукового дослідження;
- особливості використання теоретичних і емпіричних методів наукового дослідження;
- загальні вимоги до оформлення статей, тез доповідей, курсових, дипломних, магістерських, дисертаційних та інших науково-дослідних робіт, грантових пропозицій.
- практичні аспекти щодо управління науковими проектами;

вміти :

- визначати наукову проблему дослідження;
- формулювати тему, мету, завдання наукового дослідження;
- проектувати наукове дослідження;
- правильно оформляти науково-дослідні роботи, відповідно до основних вимог та правил;

- користуватися сучасними методами та алгоритмами для проведення дослідження наукового спрямування;
- впроваджувати (здійснювати апробацію) результати власних наукових досліджень;
- складати та готувати наукову пропозицію (грантову заявку), знаходити шляхи їх практичної реалізації.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Наукова діяльність. Основні наукові методи

Тема 1. Наука як продуктивна сила

Об'єкт та предмет курсу. Мета, завдання і структура курсу. Предмет і сутність науки та її головна функція. Класифікація наук, структурні елементи науки, їх характеристика. Етапи становлення і розвитку науки. Сутність наукового пізнання, знання та наукового дослідження. Функції знання. Науково-технічний потенціал України. Організаційна структура науки. Пріоритетні напрями розвитку науки. Організація науково-дослідницької діяльності в Україні. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх занятість.

Тема 2. Формування вченого як особистості та режим його праці

Виховання творчих здібностей. Мотиви наукової діяльності. Основні психологічні риси вченого. Працелюбність. Багатознання. Особиста ініціатива. Критичне осмислення досягнень науки. Особливості розумової праці. Фактори підтримання високої працездатності. Організація робочого місця. Раціональне використання часу. Психологічні особливості інтелектуальної праці.

Тема 3. Організація науково-дослідного процесу

Суть і структура дослідного процесу.

Формування теоретичних уявлень про характер досліджень і рівень вивченості теми на основі літературного огляду.

Аналіз існуючих вихідних даних наукового дослідження та можливостей їх застосування. Особливості використання загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження та інтерпретації вихідної інформації. Складання конкретної методики наукового дослідження як системи загальних і спеціальних методів.

Аналіз результатів застосування методики і підготовки висновків з проведеного наукового дослідження. Розробка рекомендацій щодо досягнення мети наукового дослідження та розв'язання поставлених завдань.

Тема 4. Основні положення наукової методології

Місце теорії у наукових дослідженнях. Гносеологічний, логічний і методологічний підходи. Методологія. Наукова ідея. Гіпотеза. Закон. Закономірності. Принципи. Аксиома. Теорема. Категорія. Методологія і методи наукового пізнання. Принцип всезагального взаємозв'язку. Принцип єдності якості та кількості. Принцип відображення. Діалектичний та герменевтичний підходи в юридичних дослідженнях. Відмінності загальної та часткової методології. Сутність трьох основних груп законів наукового пізнання – окремих, особливих, загальних.

Змістовий модуль 2. Організація творчої діяльності дослідника

Тема 5. Організація наукового дослідження

Сутність та основні етапи організації досліджень. Визначення проблеми та її конкретизація. Попередня розробка теоретичних положень. Розробка гіпотез. Вибір

проблеми та вимоги до теми дослідження. Визначення мети і завдань наукового дослідження. Конкретизація проблеми дослідження. Визначення методики та методів дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Правила оформлення результатів наукових досліджень.

Тема 6. Інформаційні бази наукових досліджень

Роль інформації в наукових дослідженнях та класифікація наукових документів. Якість інформації в науковому дослідженні. Структура та призначення наукових документів. Принципи збору інформаційного матеріалу. Склад і структура наукових матеріалів. Процес збору матеріалів. Характеристика релевантної, бібліографічної та основної інформації.

Тема 7. Значення та види засобів промоції наукового продукту. Робота з науковим продуктом

Суть та значення промоції наукового продукту вченого у сучасному світі. Візуалізація результатів наукової роботи і промоція наукового продукту. Співвідношення категорій «авторські права», «промоція» і «реклама» наукового продукту.

Тема 8. Наукові проекти, принципи та практичні аспекти щодо управління науковими проектами

Особливості наукових проектів, етапи реалізації науково-дослідного проекту. Використання методики GANTT для планування життєвого циклу проекту. Алгоритм та методика підготовки проектних пропозицій (грантової заявки). Особливості створення та розвитку проектних команд у наукових проектах. Технічні та організаційні аспекти реалізації наукового проекту в Україні. Досвід реалізації грантових проектів у Волинській області і Україні. Кінцеві результати наукового проекту.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Сам. роб
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Консул.	
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Наукова діяльність. Основні наукові методи					
Тема 1. Наука як продуктивна сила	15	0	6	1	8
Тема 2. Формування вченого як особистості та режим його праці	15	0	6	1	8
Тема 3. Організація науково-дослідного процесу	15	0	6	1	8
Тема 4. Основні положення наукової методології	13	0	4	1	8
Разом за змістовим модулем 1	58	0	22	4	32
Змістовий модуль 2. Організація творчої діяльності дослідника					
Тема 5. Організація наукового дослідження	15	0	6	1	8
Тема 6. Інформаційні бази наукових досліджень	17	0	6	1	10
Тема 7. Значення та види засобів промоції наукового продукту. Робота з науковим продуктом	15	0	6	1	8
Тема 8. Наукові проекти, принципи та практичні аспекти щодо управління науковими проектами	15	0	4	1	10
Разом за змістовим модулем 2	62	0	22	4	36
Усього години	120	0	44	8	68

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3

Тема 1. Наука як продуктивна сила	8
Тема 2. Формування вченого як особистості та режим його праці	8
Тема 3. Організація науково-дослідного процесу	8
Тема 4. Спеціальні методи досліджень інформаційних технологій.	8
Тема 5. Організація наукового дослідження	8
Тема 6. Інформаційні бази наукових досліджень	10
Тема 7. Значення та види засобів промоції наукового продукту. Робота з науковим продуктом	8
Тема 8. Наукові проекти, принципи та практичні аспекти щодо управління науковими проектами	10
Усього години	68

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань і умінь студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати протягом усього вивчення курсу, становить 100. З них:

- 40 балів за поточне оцінювання (модуль 1);
- 60 балів за підсумкову модульну контрольну роботу (МКР) (модуль 2).

Поточне оцінювання.

За виступ на семінарі студент може отримати до 5 балів. Доповнення, зауваження та поправки виступів оцінюються за трьохбальною шкалою. Питання до виступаючих та викладача оцінюються у максимум 1 бал. Мінімальний крок оцінювання – 0,5 бала. Кількість балів, які студент може набрати протягом семінарського заняття не обмежена.

Усі набрані під час кожного з семінарів бали підсумовуються і інтерполюються у прив'язці до максимально можливої зваженої кількості балів, що може бути отримана за певну тему (згідно з таблицею оцінювання). Це робиться за допомогою комп'ютерної програми «Excel» наступним чином. Студент з найвищою кількістю набраних балів оцінюється у максимальну кількість балів, а набрані іншими студентами бали пропорційно інтерполюються в сторону зменшення.

Підсумкове оцінювання.

Підсумкове оцінювання проводиться в усній або письмовій формі (за вибором студентів) за шкалою від 0 до 60 балів (3 питання, кожне з питань оцінюється у 20 балів).

Поточний контроль (макс = 40 балів)								Модульний контроль (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1								Модуль 3	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				МКР	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8		
5	5	5	5	5	5	5	5	60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артемчук Г. І. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ, Київ. держ. лінгв. ун-т. / Г.І. Артемчик, В.М. Курило, М.П. Кочерган. — К.: Форум, 2000. — 270 с.
2. Баскаков А. Я. Методология научного исследования : учеб. пособие / А.Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
3. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. / Київ. Нац. торг.-екон. ун-т. / І.М. Грищенко, О.М. Григоренко, В.А. Борисенко. — К.: КНТЕУ, 2001. — 185 с.
4. Краус Н. М. Методология та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник / Н.М. Краус. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
5. Крушельницька О. В. Методология та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / О. В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с. Кустовська О. В. Методология системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій / О. В. Кустовська. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с. Литвинова Л. Дисертація як інформаційне, наукознавче та документознавче джерело/ Л. Литвинова // Бібліотечний вісник.- 2010.- № 4.- С. 59-62. Лудченко А. А. Основи наукових досліджень: Учеб. пособие / А.А. Лудченко, Я.А. Лудченко, Т.А. Примак / Под ред. А.А. Лудченко. — К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. — 114 с.
6. Микешина Л. А. Философия науки. Учебное пособие / Л.А.Микешина. – М.: Прогресс-Традиция, 2005. – 464 с.
7. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів: рек. МОНУ/ А.Є. Конверський, В.І.Лубський, Т.Г.Горбаченко, В.А.Бугров; за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
8. Пилипчук М. І. Основи наукових досліджень / М. І.Пилипчук, А. С. Григорєв. – К. : Знання, 2007. – 270 с.
9. Політична наука: Методи дослідження : підручник / [О.А. Габріелян та ін.] ; за ред. О.А. Габріеляна. – К.: Видавничий центр «Академія», 2012. – 320 с.
10. Стеченко Д. М. Методология наукових досліджень: Підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. – К.: Знання, 2007. – 317 с.
11. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнкою. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2004. – 307 с.

8. ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ

1. Суть наукового пізнання, знання та наукового дослідження.
2. Етапи становлення і розвитку науки.
3. Поняття, цілі і функції науки.
4. Структурні елементи науки, їх характеристика.
5. Наука як система знань. Класифікація наук.
6. Організаційна структура науки.
7. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні.
8. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.
9. Науково-дослідна робота студентів.
10. Методологія теоретичних досліджень.
11. Основи методології досліджень емпіричного рівня.
12. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень.
13. Основні етапи проведення наукових досліджень.
14. Економічна ефективність наукових досліджень.
15. Поняття наукового методу та його основні риси.
16. Система методів дослідження.
17. Методи економічного дослідження.
18. Особливості і тематичні рамки політичних досліджень.
19. Структура економічної науки.
20. Понятійно-термінологічні апарати політології та економічної теорії.
21. Спеціальні методи політичних досліджень.
22. Спеціальні методи економічних досліджень.
23. Поняття, загальна характеристика і вимоги до випускних кваліфікаційних робіт студентів.
24. Основні етапи підготовки випускних кваліфікаційних робіт студентів.
25. Структура та технічне оформлення випускних кваліфікаційних робіт студентів.
26. Магістерська робота: поняття та її підготовка.
27. Суть і види науково-технічної інформації.
28. Методи пошуку і збору наукової інформації.
29. Аналіз та інтерпретація інформації.
30. Організація роботи з науковою літературою.
31. Форми обміну науковою інформацією.
32. Наукова публікація: поняття, функції.
33. Методика підготовки та оформлення публікацій.
34. Оформлення замовлення на практичні розробки.
35. Форми звітності при науковому дослідженні.
36. Види наукових публікацій: монографія, наукова стаття, тези доповіді, автореферат дисертації, препринт, джерелознавча публікація.
37. Типова структура наукової публікації.
38. Фактори рейтинговості наукової публікації.
39. Наукометрія. Наукометричні характеристики якості публікації.
40. Суб'єкти та об'єкти наукометричних оцінок, джерела наукометричної інформації.
41. Структурний та критичний аналіз наукової статті, монографії, автореферату дисертацій
42. Порівняльний аналіз тез конференції, проведеної в Україні і в країні ЄС (на вибір студента).
43. Структурний та критичний аналіз магістерської роботи (з архіву бібліотеки СНУ на вибір студента).
44. Суть та значення промоції наукового продукту вченого у сучасному світі.
45. Загальна характеристика засобів промоції наукового продукту:

46. Візуалізація результатів наукової роботи і промоція наукового продукту.
47. Співвідношення категорій «авторські права», «промоція» і «реклама» наукового продукту.
48. Можливості представлення та ідентифікації вченого в Інтернет-просторі:
49. Можливості представлення і популяризації наукового продукту вченого в Інтернет-просторі:
50. Інституційний репозитарій СНУ імені Лесі Українки.
51. Інтернет-публікації, інтернет-конференції та інші типи комунікативної взаємодії в Інтернеті (вебінари, блоги, твіти тощо).
52. Види наукових заходів конференційного типу їх завдання та функції .
53. Види публічних презентацій та виступів та їх значення, основні риси науковця-оратора.
54. Виставкова діяльність і наука. Види виставок і оформлення експозицій на них.
55. Особливості наукових проектів.
56. Етапи реалізації науково-дослідного проекту.
57. Використання методики GANTT для планування життєвого циклу проекту.
58. Кінцеві результати наукового проекту. Звітування.
59. Джерела фінансування наукових проектів (урядові програми, ресурси громадських неурядових організацій, академічно-приватне партнерство).
60. Алгоритм та методика підготовки проектних пропозицій (грантової заявки).
61. Технічні та організаційні аспекти реалізації наукового проекту в Україні.
62. Досвід реалізації грантових проектів у Волинській області і Україні.